

Opinie Polaków o podniesieniu świadczania wychowawczego

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W maju rząd zadeklarował podniesienie od przyszłego roku świadczenia wychowawczego wypłacanego w ramach programu Rodzina 500 plus do 800 zł, co wywołało dyskusję w mediach, a także propozycje dotyczące świadczenia dla rodzin formułowane przez polityków partii opozycyjnych. Zapowiadana przez rząd podwyżka byłaby pierwszą waloryzacją od wprowadzenia programu w 2016 roku. Z naszych dotychczasowych badań¹ wynika, że wsparcie finansowe rodzin jest postrzegane jako najlepszy instrument polityki rodzinnej państwa w Polsce. W ostatnim sondażu² zapytaliśmy Polaków, jakie są ich opinie na temat podwyższenia świadczenia z 500 zł do 800 zł na każde dziecko od stycznia 2024 roku.

OCENA POLITYKI PRORODZINNEJ RZĄDU

Zadowolenie z działań rządu skierowanych do rodzin wyraża ogółem 46% badanych. Co dziewiąta osoba (11%) postrzega politykę prorodzinną państwa bardzo dobrze, a ponad jedna trzecia – dobrze (35%). Kolejne 36% ocenia ją dostatecznie, a 14% uważa, że jest ona niedostateczna. Mniej niż co dwudziesty respondent nie ma zdania na ten temat (4%).

¹ Komunikat CBOS „Ocena polityki rodzinnej rządu i zaspokojenie potrzeb prokreacyjnych Polaków”, sierpień 2022 (oprac. M. Bożewicz).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (398) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

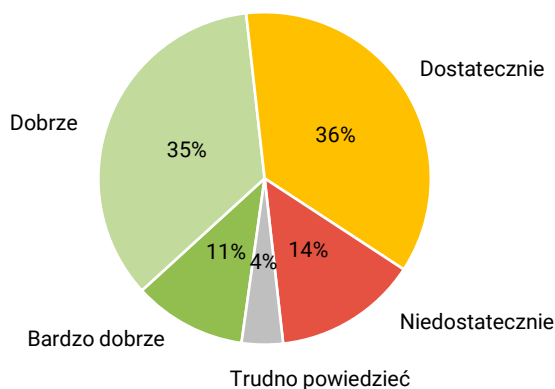
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 18 czerwca 2023 roku na próbie liczącej 1054 osoby (w tym: 59,3% metodą CAPI, 25,8% – CATI i 14,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Ludzie różnie oceniają obecną politykę państwa wobec rodziny. Stosując skalę ocen od „bardzo dobrze” do „nieдостatecznie”, proszę powiedzieć, jak Pan(i) ocenia obecną politykę państwa wobec rodziny?

Percepcja polityki prorodzinnej państwa jest w ostatnim czasie stabilna. W porównaniu z ubiegłorocznym badaniem odnotowujemy niemal tyle samo ocen bardzo dobrych lub dobrych (46%, wzrost o 1 punkt procentowy), nieco więcej dostatecznych (36%, wzrost o 3 punkty), a nieco mniej niedostatecznych (14% wobec 16% w 2022 roku). W efekcie średnia ocena polityki rządu w tej kwestii nie zmieniła się w stosunku do ubiegłego roku i wynosi 3,4.

TABELA 1

Ludzie różnie oceniają obecną politykę państwa wobec rodziny. Stosując skalę ocen od „bardzo dobrze” do „nieдостatecznie”, proszę powiedzieć, jak ocenia Pan(i) obecną politykę państwa wobec rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	IX 1996	II 2000	II 2006	IV 2012	VII 2013	III 2017	V 2018	III 2019	II 2021	VII 2022	VI 2023
	w procentach										
Dobrze lub bardzo dobrze	11	6	16	9	13	52	49	62	49	45	46
Dostatecznie	47	41	45	33	51	34	35	27	30	33	36
Niedostatecznie	35	46	31	51	32	10	11	7	17	16	14
Trudno powiedzieć	6	7	8	7	4	4	5	4	4	6	4
Średnia na skali od 2 do 5, na której 2 oznacza ocenę niedostateczną, a 5 – bardzo dobrą	2,8	2,6	2,9	2,6	2,8	3,5	3,5	3,7	3,5	3,4	3,4

Zróźnicowanie ocen polityki prorodzinnej rządu w największym stopniu zależy od poglądów politycznych badanych. Osoby utożsamiające się z prawą stroną sceny politycznej w większości postrzegają ją dobrze lub bardzo dobrze (71%), podczas gdy wśród osób z poglądami lewicowymi odsetek ten wynosi 25%. Podobne zróźnicowanie widać w zależności od częstości praktyk religijnych ankietowanych. Osoby biorące udział w nabożeństwach, mszach lub spotkaniach religijnych raz w tygodniu lub częściej znacznie lepiej oceniają politykę państwa wobec rodziny (63%–67% ocen bardzo dobrych i dobrych) niż badani w ogóle niepraktykujący (26%) – zob. tabelę aneksową 1.

Wpływ na opinie na temat działań rządu w zakresie polityki prorodzinnej mają także cechy społeczno-demograficzne respondentów. Wyższy odsetek ocen pozytywnych znajdujemy wśród osób w wieku 65 lub więcej, ankietowanych z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym oraz wśród rolników, emerytów i rencistów. Więcej ocen dobrych lub bardzo dobrych jest też wśród uważających własne warunki materialne za dobre, a znacznie mniej wśród oceniających je jako złe.

Relatywnie najwięcej niedostatecznych ocen polityki rodzinnej państwa notujemy wśród badanych w wieku 25–34 lata, mieszkańców ponad półmilionowych miast, z wyższym wykształceniem, a w grupach społeczno-zawodowych: wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem, pracowników administracyjno-biurowych, ankietowanych pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem, a także osób, których dochody *per capita* wynoszą co najmniej 4000 zł miesięcznie.

Przyglądając się grupom wyłonionym ze względu na otrzymywanie świadczenia wychowawczego z programu Rodzina 500 plus, widać, że najlepiej politykę rodzinną rządu oceniają osoby niepobierające świadczenia wychowawczego (48% ocen co najmniej dobrych), a stosunkowo najgorzej – badani, którzy otrzymują świadczenie na jedno dziecko. Łącząc to z poprzednimi analizami, można wysnuć hipotezę, że najlepsze postrzeganie obecnych działań państwa skierowanych do rodzin z dziećmi mają osoby, które wychowywały swoje, teraz już dorosłe, dzieci bez wsparcia finansowego ze strony państwa, a najgorsze – badani, którzy dokładnie wiedzą, ile obecnie kosztuje utrzymanie jednego dziecka.

TABELA 2

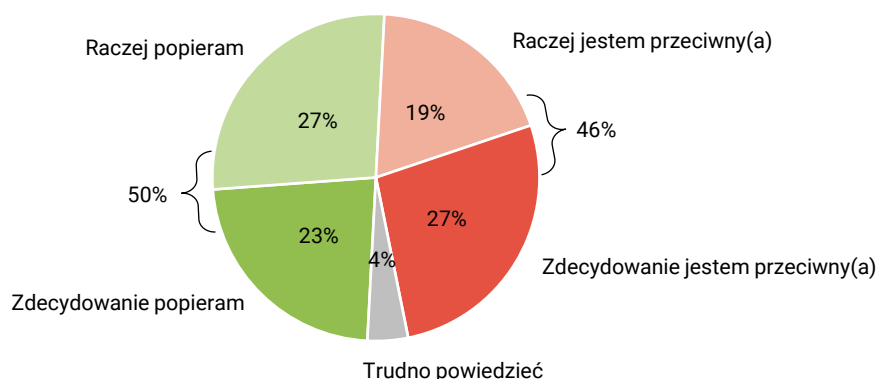
Grupy wyłonione ze względu na otrzymywanie świadczenia wychowawczego 500 plus	Ludzie różnie oceniają obecną politykę państwa wobec rodziny. Stosując skalę ocen od „bardzo dobrze” do „niedostatecznie”, proszę powiedzieć, jak Pan(i) ocenia obecną politykę państwa wobec rodziny?			
	Dobrze lub bardzo dobrze	Dostatecznie	Niedostatecznie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Niepobierający świadczenia	48	33	14	5
Pobierający świadczenie na 1 dziecko	37	44	16	3
Pobierający świadczenie na 2 i więcej dzieci	43	43	14	1

OPINIE O ZWIĘKSZENIU ŚWIADCZENIA DO 800 ZŁ

Pomysł podwyższenia świadczenia 500 plus do wysokości 800 zł dzieli Polaków: 50% pytanych popiera tę propozycję, a 46% jest jej przeciwnych. Pozostałe 4% nie ma zdania na ten temat. Warto zauważyć, że wśród badanych, którzy opowiadają się za waloryzacją świadczenia, częściej pada odpowiedź „Raczej popieram” (27%) niż „Zdecydowanie popieram” (23%), podczas gdy w gronie osób niepopierających tej propozycji znacznie więcej jest zdecydowanych (27%) niż umiarkowanych przeciwników (19%).

CBOS

RYS. 2. Rząd zapowiada podniesienie świadczenia 500 plus do 800 zł miesięcznie na każde dziecko od 2024 roku. Czy Pan(i) popiera zwiększenie świadczenia do 800 zł?

Poparcie dla podwyżki świadczenia wychowawczego częściej niż pozostali deklarują te same grupy społeczno-demograficzne, które najlepiej oceniają politykę prorodzinną rządu, a więc najstarsi badani (67% wśród osób w wieku 65 lat i więcej), najslabiej wykształceni (67% wśród respondentów z wykształceniem podstawowym i 68% – zasadniczym zawodowym), emeryci (64%) i renciści (82%). Dodatkowo wysokie poparcie dla podniesienia świadczenia do 800 zł odnotowujemy w gronie osób zajmujących się domem (66%) i posiadających najniższe dochody w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego (69% wśród ankietowanych o dochodach do 1499 zł) – zob. tabelę aneksową 2.

Stosunek do waloryzacji obecnego świadczenia znacząco różnicują poglądy polityczne i zaangażowanie religijne Polaków. Im częstszy udział w praktykach religijnych, tym zdecydowanie większe poparcie dla podwyżki świadczenia, a wraz ze spadkiem częstości praktyk wyraźnie rośnie liczba przeciwników podwyżki. Badani o poglądach prawicowych w większości są za podniesieniem do 800 zł wsparcia finansowego dla rodzin (69%), podczas gdy osoby identyfikujące się z lewicą i politycznym centrum częściej nie popierają tego pomysłu (odpowiednio: 63% i 55%).

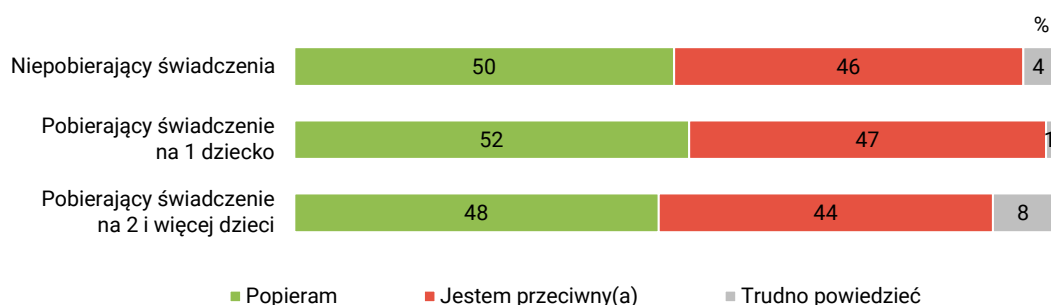
Najwięcej przeciwników podniesienia świadczenia jest wśród najmłodszych Polaków (69% w grupie wiekowej 18–24 lata), osób z wykształceniem wyższym, kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym

wykształceniem, pracujących na własny rachunek, a także uczniów i studentów. Mając na uwadze fakt, że te same grupy źle oceniają politykę prorodzinną państwa, można postawić hipotezę, że oczekiwałyby one innych instrumentów skierowanych do rodzin niż wsparcie finansowe.

Sam fakt pobierania świadczenia w bardzo małym stopniu różnicuje opinie Polaków na temat podwyżki.

CBOS

RYS. 3. Rząd zapowiada podniesienie świadczenia 500 plus do 800 zł miesięcznie na każde dziecko od 2024 roku. Czy Pan(i) popiera zwiększenie świadczenia do 800 zł?

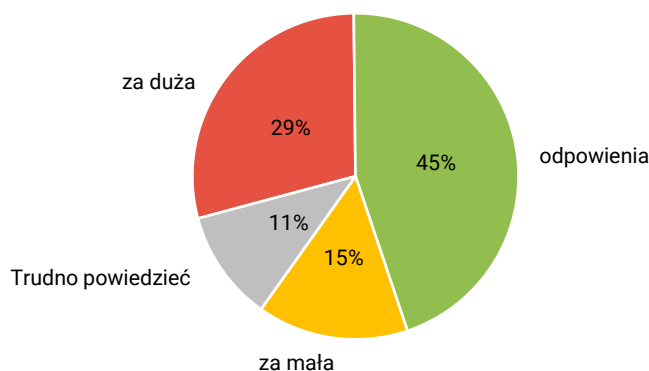

WYSOKOŚĆ ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZEGO

Na pytanie, czy kwota 800 zł na każde dziecko jest za mała, odpowiednia czy za duża, prawie połowa dorosłych Polaków odpowiedziała, że to właściwa wysokość świadczenia (45%). Mniej niż co trzeci badany (29%) uznał, że jest ona za duża, a 15% było zdania, że jest za niska. Więcej niż co dziesiąta osoba nie potrafiła odnieść się do tej kwestii (11%).

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, wysokość świadczenia 800 zł na każde dziecko to kwota:

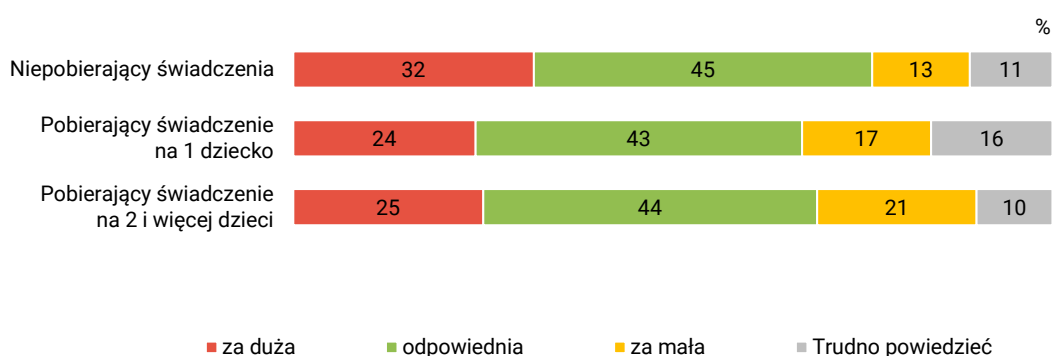
Przekonanie, że świadczenie wychowawcze w wysokości 800 zł byłoby za wysokie, najczęściej wyrażają ankietowani w wieku 18–24 lata (51%), uczniowie i studenci (60%) oraz badani w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (44%). W nieco mniejszej części, ale relatywnie wysokiej na tle ogółu, pogląd ten podzielają: osoby pracujące na własny rachunek (42%), średni personel, technicy (42%) oraz respondenci identyfikujący się z lewicą (41%). Zaś opinie, że 800 zł na każde dziecko jest kwotą za małą, wyrażają zwłaszcza osoby zajmujące się domem (21%), pracownicy usług (24%) i badani biorący udział w praktykach religijnych 1–2 razy w miesiącu (21%) – zob. tabelę aneksową 3.

Wpływ na postrzeganie wysokości świadczenia wychowawczego mają dochody pytaných. Osoby, których dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego nie przekracza 1999 zł, relatywnie częściej uważają kwotę 800 zł za zbyt niską. Wraz ze wzrostem dochodów respondentów spada przekonanie, że byłaby to odpowiednia wysokość, a coraz częściej padają głosy, że jest ona za duża. W grupie badanych, których dochody *per capita* wynoszą co najmniej 4000 zł, większy jest odsetek osób uważających, że 800 zł to za dużo (37%) niż że to odpowiednia kwota (35%).

Fakt korzystania ze świadczenia wychowawczego wpływa na ocenę proponowanej zmiany kwoty. Osoby niepobierające świadczenia częściej niż te, które są jego beneficjentami, uważają, że 800 zł to za wysoka kwota (32%). Zaś badani, którzy pobierają świadczenie na dwoje lub więcej dzieci, częściej niż pozostali twierdzą, że proponowana waloryzacja jest i tak niewystarczająca (21%). W grupie korzystających z programu Rodzina 500 plus na jedno dziecko relatywnie więcej jest osób niemających zdania w tej sprawie. W wyłonionych grupach udział uważających, że 800 zł na każde dziecko to odpowiednia wysokość, różni się o 1–2 punkty procentowe, a więc jest bardzo zbliżony.

CBOS

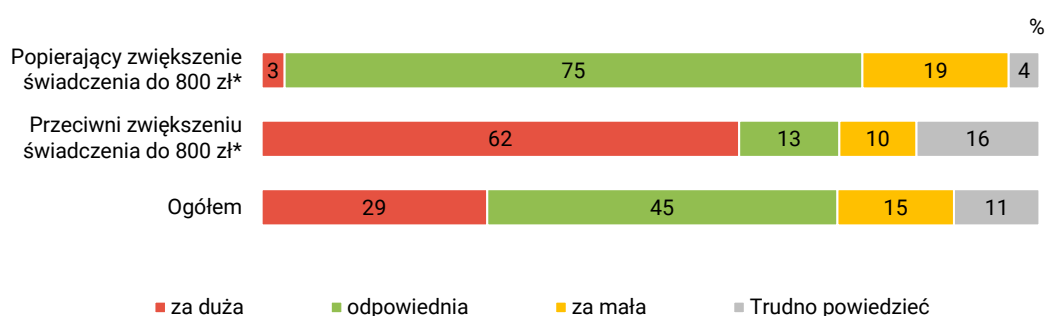
RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, wysokość świadczenia 800 zł na każde dziecko to kwota:

Warto na koniec zauważyć, że osoby, które popierają waloryzację świadczenia wychowawczego, w zdecydowanej większości uważają, że 800 zł jest odpowiednią kwotą (75%). Mniej niż co piąta osoba w tej grupie (19%) jest zdania, że to za mało, a bardzo nieliczni uważają, że za dużo (3%). Z kolei wśród badanych, którzy są przeciwni podwyżce świadczenia 500 plus, prawie dwie trzecie (62%) twierdzi, że 800 zł to za wysokie świadczenie. W drugiej kolejności w tej grupie pada odpowiedź „Trudno powiedzieć” (16%), a mniejszy jest udział osób uważających, że byłaby to odpowiednia wysokość świadczenia (13%) lub jest ona za mała (10%).

CBOS

RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, wysokość świadczenia 800 zł na każde dziecko to kwota:

* Pełne pytanie: Rząd zapowiada podniesienie świadczenia 500 plus do 800 zł miesięcznie na każde dziecko od 2024 roku. Czy Pan(i) popiera zwiększenie świadczenia do 800 zł?

Kiedy zdecydowaliśmy zapytać o opinie Polaków w sondażu, podwyżka świadczenia wychowawczego 500 plus była na etapie diskutowanego pomysłu. W międzyczasie została zapisana w projekcie nowelizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i czeka na głosowanie w Sejmie. Z naszych badań wynika, że jest to kwestia, która dzieli Polaków mniej więcej na pół. Osoby, które popierają podwyżkę, uważają, że 800 zł to odpowiednia wysokość świadczenia. Grono przeciwników projektu podniesienia świadczenia stanowią głównie osoby młode, z wyższym wykształceniem i źle oceniające politykę prorodzinną państwa.

Opracowała

Marta Bożewicz